

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Mgr. D. D.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2019, č. j. MSP-3/2019-OSV-OSV/5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 8. 2019, č. j. 62 A 134/2019 - 78,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) v záhlaví označeným usnesením zamítl žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků (výrok I.) a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě (výrok III.) a vyzval žalobce, aby ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek ve výši 3.000 Kč (výrok II.).

II.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní proti tomuto usnesení brojí kasační stížností. Navrhuje napadené usnesení v rozsahu výroků I. a III. zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[3] Stěžovatel má za to, že již v žalobě ze dne 31. 7. 2019 tvrdil a dostatečně soudu doložil nedostatek finančních prostředků, a tudíž jej měl krajský soud buď zcela, nebo alespoň zčásti, osvobodit od soudních poplatků a ustanovit mu zástupce pro řízení o žalobě.

[4] Součástí kasační stížnosti učinil stěžovatel rovněž žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

III.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV.

[6] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě a vyzval stěžovatele k uhrazení soudního poplatku, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[7] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem nemusí být splněna.

[8] Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je přes právě uvedené ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není. Jedná se o posouzení jednoduché procesní otázky. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakých skutkových a právních důvodů stěžovatel považuje napadené usnesení za nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatel v důsledku své neznalosti práva mohl utrpět jakoukoli újmu. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[9] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Ze soudního spisu se podává, že krajský soud na podkladě stěžovatelovy žaloby a dalšího jeho přípisu ze dne 13. 8. 2019 dovedl, že stěžovatel zřejmě v řízení o žalobě žádá o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Aby se ujistil, vyzval stěžovatele přípisem ze dne 19. 8. 2019 k tomu, aby tyto žádosti soudu jasně a srozumitelně ve stanovené lhůtě potvrdil, odůvodnil a svá tvrzení doložil; současně stěžovatele poučil o důvodech, které mohou podle § 36 odst. 3 s. ř. s. a § 35 odst. 10 téhož zákona vést k vyhovění jeho žádostem. Stěžovatel na tuto výzvu reagoval přípisem ze dne 20. 8. 2019, v němž uvedl: „*Ano, žádám prominutí soudních poplatků, přednostní projednání a ustanovení advokáta pro bono pro nemajetnost, což jsem důkazy doložil a řádně odůvodnil již při podání žaloby.*“ Krajský soud následně napadeným usnesením žádostem stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě nevyhověl a vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě.

[12] Krajský soud svůj závěr o neosvobození stěžovatele od soudních poplatků odůvodnil následovně: „*[o]svobození od soudních poplatků lze přiznat pouze výjimečně ze zvlášť závažných důvodů. Je na žadateli o osvobození, aby důvody uvedl a prokázal (doložil). To žalobce neučinil, přestože k tomu*

pokračování

byl zdejší soudem vyzván. Je-li žalobce tobo názoru, že důvody uvedl a prokázal (doložil) již v žalobě, pak v textu části II. žaloby nejsou obsažena žádná tvrzení, která by zdejšímu soudu mohla rozkryt skutečnou majetkovou situaci žalobce. Ani argument v tom směru, že advokáta žalobci neustanovila Česká advokátní komora, ani argument jinými řízeními, jichž se žalobce účastní, nepřináší důvody ve smyslu § 36 odst. 3 s.ř.s., pro které by žalobce měl být od placení soudních poplatků osvobozen, samotný výpis z účtu žalobcovu kompletní majetkovou situaci rovněž není způsobilý rozkryt. Pokud jde o odkaz žalobce na formulář o aktuálních majetkových poměrech doložený dne 16. 7. 2019 Nejvyššímu správnímu soudu, ten také není způsobilý odůvodnit částečné osvobození od soudních poplatků, natož osvobození úplné, neboť žalobce tam sice tvrdí své měsíční příjmy a výdaje, kromě výpisu z účtu za červen/červenec 2019 však svá tvrzení nikterak nedokládá; ostatně ani Nejvyšší správní soud (usnesením č.j. 4 As 224/2019-125 ze dne 9.8.2019) na základě tohoto formuláře žalobce od placení soudních poplatků ani částečně neosvobodil. Konečně tvrzení žalobce, že jeho měsíční výdaje na soudní poplatky a advokáty činí cca 10 000 Kč, je spíše argumentem proti osvobození od soudních poplatků v nyní posuzované věci, neboť z tohoto tvrzení vyplývá dlouhodobé nastavení žalobcova cash-flow z rozhodnutí žalobce právě tak, aby nemalé náklady soudních sporů nesl. Žalobce tak i v nyní posuzované věci musí být připraven nést riziko úvodních poplatkových nákladů za podanou žalobu, hodlá-li vyvolat soudní řízení; zdejší soud tu zohledňuje i to, že poplatková povinnost v úvodu řízení dosahuje částky 3 000 Kč a zdejší soud nepředpokládá, že by v dalším průběhu řízení poplatková povinnost dále narůstala.“ Jelikož krajský soud neshledal, že by stěžovatel splňoval podmínky byť jen pro částečné osvobození od soudních poplatků, neustanovil mu ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. ani zástupce pro řízení o žalobě.

[13] K tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již vyslovil, že „[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje“ (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50).

[14] V nyní projednávané věci se Nejvyšší správní soud v otázce naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků ztotožnil s výše reprodukovánými závěry krajského soudu, byť považoval za potřebné k nim uvést dílčí upřesnění (srov. odst. [15]), aniž to však má vliv na zákonnost napadeného usnesení. Stěžovatel přes výzvu a poučení soudu hodnověrně nedoložil, že nemá dostatečné prostředky k úhradě soudních poplatků, a nesplnil tudíž základní povinnost nezbytnou pro kladné rozhodnutí o žádosti o osvobození od jejich placení. Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li stěžovatelu žádost o osvobození od soudních poplatků a stěžovatele vyzval k úhradě soudního poplatku.

[15] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že krajský soud znal skutečnosti, týkající se stěžovatelových osobních, majetkových a výdělkových poměrů, které kasačnímu soudu poskytl ve věci sp. zn. 4 As 224/2019 (srov. výše uvedená citace z napadeného usnesení); na ni totiž stěžovatel ve své žádosti odkázal. Právě poukazem na uvedenou věc taktéž argumentoval krajský soud ve prospěch svého závěru o nepřiznání osvobození od soudních poplatků stěžovateli i v nynější věci. Nutno však zdůraznit, že ač stěžovatel v oné věci sp. zn. 4 As 224/2019 poskytl kasačnímu soudu tvrzení o svých poměrech, důvodem pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků tam byla skutečnost, že kasační soud považoval kasační stížnost za zjevně neúspěšný návrh. Nezabýval se již tudíž skutečností, zda tvrzené osobní, majetkové a výdělkové poměry stěžovatel také řádně doložil. Přitom již nesplnění byť jediné z podmínek pro osvobození od soudních poplatků, jež plynou z § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. účastník požádal o osvobození, doložil nedostatek příjmů a jeho návrh není zjevně neúspěšný) neumožňuje toto osvobození od soudních poplatků poskytnout.

[16] V nyní souzené věci tedy při znalosti tvrzení o osobních, výdělkových a majetkových poměrech uvedených stěžovatelem v řízení o kasační stížnosti ve věci sp. zn. 4 As 224/2019, k níž se krajský soud výslovně přihlásil (příčemž tato tvrzení, a to je taktéž významné, byla v době žádosti o osvobození soudních poplatků v souzené věci stále dostatečně aktuální), mohla být důvodem nepřiznání osvobození od soudních poplatků (at' již částečného či úplného) toliko skutečnost, že ony tvrzené (byť v jiném řízení, avšak krajskému soudu přesto známé a aktuální) skutečnosti stěžovatel hodnověrně nedoložil přesto, že byl soudem k jejich prokázání vyzván, byl řádně poučen o povinnosti je doložit, jakož i o následcích jejího nesplnění (srov. přípis ze dne 19. 8. 2019, č. j. 62 A 134/2019 - 75, doručený stěžovateli dne 20. 8. 2019). Za zjevně neúspěšný totiž krajský soud stěžovatelovu žalobu nepovažoval.

[17] Základním předpokladem k tomu, aby soud vyhověl návrhu na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 věta první s. ř. s. je, aby účastník řízení splňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků; ten však, jak vyplývá z výše uvedeného, v posuzované věci naplněn nebyl. Krajský soud proto rozhodl správně i o návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Podmínky pro vyhovění tomuto návrhu nebyly v řízení před krajským soudem splněny.

V.

[18] Pro uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[19] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. září 2019

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu